Läkares engagement i organisatoriske endringsprosesser

Läkarvetenskapen har en lång og framgångsrik tradition av ett bio-medicinskt förhållningssätt.

Illustrasjonsfoto: Ole Kristian Losvik

För vetenskapen har strävan varit att reducera komplexa sjukdomstillstånd till något komplisert og dermed möjligt att kliniskt hantera. Denna utveckling har varit mycket fruktbar og inneburit stora medicinska framsteg. Samtidigt har en professionell läkaridentitet vuxit fram som inte är lika funksjonell för det ofta oklara, komplekse og relationelle kvalitets- og forbedringsarbeidet.

Forskning har vist at lækare har ett lægre engagemang i projekt som handlar om organisatoriske aspekter, såsom att utveckla arbetsprosesser t.ex. avdelningsronden. I en kvalitativ intervjustudie (1) med lækare från tre olika specialiteter framkom en *ständig strävan efter att utvecklas og att vara till nytta*, som centrale drivkrefter for lækares engagemang. Dette gjaldte for såväl patientarbejde som udviklingsarbejde. Dessa två drivkrefter sammanstrålade i *professionellt självförverkligande*.

I en studie av internmedicinske lækares erfaringer från en patient-centrerad og

team-baserad avdelningsrond, framkom ulike sätter att forstå sin medicinske praksis (2). De ulike sätterne kunde framforallt relateres till vilke arbeidsoppgifter som den enskilde lækaren opplevde bidrog mest till *professionellt självförverkligande*. Den ene benämndes *jag-perspektiv*, en mer *tradisjonell doktorsroll*, med fokus på patientarbeide og autonomi i relation till organisation og ledning. Det andre sätttet benämndes *vi-perspektiv*, og där låg også fokus på patientarbeide. Men samtidigt betonade dessa lækare att interaksjon med patient og øvrige vordmedarbeidere, liksom delaktighet i kvalitetsutvikling og forbedringsarbeide, også bidrog till øket *professionellt självförverkligande*.

Samhällets ønskan eller krav på att göra vården mer patientfokuserad (3, 4) är viktig, men vare sig snabb eller enkel att gjennomføre. Studierna lyfter fram att lækare med ett *vi-perspektiv* har lettere att møte samhällets ønskan om en mer inkluderende medicinske praksis. Samtidigt viser resultatene att lækare med ett *jag-perspektiv* kan ha svårere for

aktuell forandring da den utmanar deres professionelle identitet.

Denna utmaning av professionell identitet behøver hanteras klokt og varsamt av chef/ledning, annars er det risiko att det skapes onødig og uønsket motstand mot aktuell forandring.

Fredrik Bååthe

LEFO – Legeforskningsinstituttet

Litteratur

1. Lindgren Å, Bååthe F, Dellve L. Why risk professional fulfillment: a grounded theory of physician engagement in healthcare development. *Int J Health Plann Manage* 2013; 28: e138–57.
2. Bååthe F, Ahlborg G Jr, Edgren L et al. Uncovering paradoxes from physicians' experiences of patient-centered ward-round. *Leadersh Health Serv (Bradford Engl)* 2016; 29: 168–84.
3. Sveriges nye patientlag [2014: 821]. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821 [18.4.2017].
4. Meld. St. 13 (2016–2017). Kvalitet og pasientsikkerhet 2015. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-13-20162017/id2524141/> [18.4.2017].